

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
สารบัญตาราง	(10)
บทนำ	1
บทที่	
1. หลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	6
1. ความหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย โดยทางผู้แทน	6
1.1 ความหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy).....	7
1.2 ระบอบประชาธิปไตยโดยทางผู้แทน (Representative Democracy or Indirect Democracy)	8
1.2.1 หลักการพื้นฐานของผู้แทนในระบอบประชาธิปไตย.....	10
1.2.2 หลักการไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติโดยของผู้แทนปวงชน (free mandate).....	11
2. หลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย.....	16
2.1 หลักนิติรัฐ หรือหลักการปกครองโดยกฎหมาย (The rule of Law)	16
2.2 หลักประชาธิปไตย.....	17
2.2.1 หลักอำนาจสูงสุด หรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน.....	17

2.2.2	หลักประชาธิปไตยแบบเสรี หรือหลักสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค.....	19
2.2.3	หลักการปกครองโดยฝ่ายข้างมากที่เคารพหรือ คุ้มครองสิทธิฝ่ายข้างน้อย.....	21
3.	หลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง (Intra – Party Democracy).....	23
3.1	หลักอำนาจสูงสุดเป็นของสมาชิกพรรค.....	24
3.2	หลักประชาธิปไตยแบบเสรี หรือหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ของสมาชิกพรรค.....	26
3.3	หลักการปกครองโดยสมาชิกพรรคฝ่ายข้างมากที่เคารพ หรือคุ้มครองสิทธิของสมาชิกพรรคฝ่ายข้างน้อย.....	28
2.	ระบบพรรคการเมืองในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย กับหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง.....	31
1.	ความหมายและบทบาทของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย.....	31
2.	พรรคการเมืองกับระบอบประชาธิปไตยโดยทางผู้แทน.....	34
3.	พรรคการเมืองในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยกับ หลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง.....	36
3.1	ประเทศสหราชอาณาจักร.....	37
3.2	ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	41
3.3	ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน.....	45
3.4	ประเทศสวีเดน.....	50
4.	ลักษณะของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่รองรับหลักประชาธิปไตย ภายในพรรคการเมือง.....	52
4.1	สมาชิกพรรค และการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรค.....	52
4.2	การจัดตั้งสาขาพรรค และการมีส่วนร่วมของสาขาพรรค.....	55
4.3	โครงสร้างการบริหาร และการจัดองค์กรภายในพรรคการเมือง.....	57
4.4	การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง.....	60
4.5	การเงินของพรรคการเมือง.....	62

3. ระบบพรรคการเมืองไทยกับหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง.....	66
1. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของระบบพรรคการเมืองไทยกับ หลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง	66
1.1 ช่วงหลังมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจนถึงช่วงที่มีการบังคับใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 และพระราชบัญญัติ พรรคการเมือง พ.ศ.2517	66
1.2 ช่วงหลังมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 และพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.2517 จนถึงช่วงที่มีการบังคับ ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541.....	70
1.3 ช่วงหลังมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 จนถึงช่วงที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2550.....	77
2. ลักษณะของระบบพรรคการเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2550.....	87
2.1 ระบบพรรคการเมืองและระบบการเลือกตั้ง.....	87
2.2 สมาชิกพรรค และการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรค.....	94
2.3 การจัดตั้งสาขาพรรค และการมีส่วนร่วมของสาขาพรรค.....	98
2.4 โครงสร้างการบริหาร และการจัดองค์กรภายในพรรคการเมือง.....	101
2.5 การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง.....	105
2.6 การเงินของพรรคการเมือง.....	107

4. วิเคราะห์ปัญหาของระบบพรรคการเมืองไทยกับหลักประชาธิปไตย ภายในพรรคการเมือง.....	111
1. สาเหตุของปัญหาที่ทำให้ระบบพรรคการเมืองไทยไม่มีหลัก ประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง.....	112
1.1 สาเหตุของปัญหาที่มีที่มาก่อนการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541.....	112
1.1.1 จุดอ่อนของการที่ประเทศไทยใช้ระบบรัฐสภา.....	112
1.1.2 การบังคับให้ผู้แทนต้องสังกัดพรรค และการตัดหลักการไม่ตกอยู่ ภายใต้อำนาจอธิปไตยของผู้แทนปวงชนหรือหลัก Free mandate ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517.....	113
1.1.3 การที่พรรคการเมืองไม่มีหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง....	113
1.2 สาเหตุของปัญหาที่มีที่มาหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541.....	114
1.2.1 สมาชิกพรรคและการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรค.....	114
1.2.2 การจัดตั้งสาขาพรรค และบทบาทการมีส่วนร่วมของสาขาพรรค.....	117
1.2.3 โครงสร้างการบริหารและการจัดองค์กรภายในพรรคการเมือง ..	120
1.2.4 การเงินของพรรคการเมือง	130
1.2.5 ระบบพรรคการเมือง และระบบการเลือกตั้งที่ส่งเสริมให้เกิดพรรค การเมืองขนาดใหญ่.....	131
2. วิเคราะห์ปัญหาของระบบพรรคการเมืองไทยที่ไม่มีหลักประชาธิปไตยภายในพรรค การเมืองหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2550.....	135
2.1 พรรคการเมืองไม่มีหลักอำนาจสูงสุดเป็นของสมาชิกพรรค.....	137
2.1.1 หัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค คณะกรรมการสาขาพรรค และตัวแทนสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ของพรรคไม่ได้มีที่มาจาก สมาชิกพรรคโดยตรงและโดยลับ.....	137

2.1.2	ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ไม่มีสมาชิกพรรคเป็นองค์ประชุมในสัดส่วนที่เหมาะสม.....	139
2.1.3	สมาชิกไม่ได้ต้องการเข้าเป็นสมาชิกพรรคอย่างแท้จริง.....	146
2.1.4	สมาชิกพรรคไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้แทนในนามของพรรค.....	149
2.1.5	พรรคการเมืองไม่มีการจัดตั้งสาขาพรรคให้เพียงพอโดยพิจารณา จากจำนวนสมาชิกพรรคเป็นเกณฑ์ในการจัดตั้ง.....	152
2.1.6	สมาชิกพรรคไม่มีอำนาจถอดถอนหัวหน้าและคณะกรรมการ บริหารพรรค.....	156
2.1.7	สมาชิกพรรคไม่มีบทบาทในการตัดสินใจยุบเลิกพรรคการเมือง...	157
2.2	พรรคการเมืองไม่มีหลักประชาธิปไตยแบบเสรี หรือหลักสิทธิเสรีภาพ และ ความเสมอภาคของสมาชิกพรรค.....	159
2.2.1	การบังคับให้ผู้แทนสังกัดพรรคการเมือง.....	159
2.2.2	การกำหนดให้การลาออกหรือการถูกขับออกจากพรรคมีผลทำให้ สิ้นสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	161
2.2.3	การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้แทนต้องสังกัดพรรคการเมือง.....	162
2.2.4	การรองรับหลักการไม่ตกอยู่ใต้อาณัติใดของผู้แทนปวงชน.....	163
2.2.5	การห้ามควมรวมพรรค.....	164
2.3	พรรคการเมืองไม่มีหลักการปกครองโดยสมาชิกพรรคฝ่ายข้างมากที่ เคารพหรือคุ้มครองสิทธิของสมาชิกพรรคฝ่ายข้างน้อย.....	165
2.3.1	การไม่ให้สิทธิหรือทำให้สิทธิของสมาชิกฝ่ายข้างน้อยในการเข้าชื่อ ขอเปิดประชุมวิสามัญของพรรคการเมืองเป็นไปได้โดยยาก.....	165
2.3.2	การกำหนดจำนวนสมาชิกฝ่ายข้างน้อยในการใช้สิทธิเข้าชื่อขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับพรรคการเมืองที่ตน เป็นสมาชิกขัดหรือแย้งกับหลักประชาธิปไตยภายใน พรรคการเมืองในจำนวนที่มากเกินไป.....	168
2.4	ระบบการเลือกตั้งที่ยังคงส่งเสริมให้เกิดพรรคการเมืองขนาดใหญ่.....	169

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	172
1. บทสรุป.....	172
2. ข้อเสนอแนะ.....	173
2.1 การยกเลิกหลักเกณฑ์ที่บังคับให้ผู้แทนต้องสังกัดพรรคการเมือง ควบคู่ไปกับการกำหนดหลักการไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติใด ของผู้แทนให้กับผู้แทน.....	173
2.2 การยกเลิกเงื่อนไขเวลา 90 วัน เพื่อให้ผู้แทนย้ายพรรคได้ง่ายขึ้น.....	178
2.3 การทำให้สมาชิกพรรคเข้าเป็นสมาชิกพรรคโดยสมัครใจ มีส่วนร่วม ในการเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดภายในพรรคและเป็นสมาชิกพรรค การเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว.....	180
2.4 การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้มีจำนวนมากพอ และเป็นสาขาพรรคที่มี บทบาทอย่างแท้จริงในการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรม ตลอดจนคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค โดยตรง.....	185
2.5 การทำให้โครงสร้างการบริหาร และการจัดองค์กรภายในพรรคการเมือง มีความเป็นประชาธิปไตย.....	188
2.6 มาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง (มาตรการทางอ้อม).....	190
2.6.1 การสร้างระบบเลือกตั้งที่ส่งเสริมระบบพรรคการเมือง และได้ผู้แทนที่ตรงกับเจตนารมณ์ของประชาชน อย่างแท้จริง.....	190
2.6.2 การให้ฝ่ายตุลาการช่วยสมาชิกพรรคในการตรวจสอบการ ใช้อำนาจของผู้แทนและขจัดผู้แทนที่ซื้อเสียงหรือมี พฤติกรรมทุจริตในการเลือกตั้ง.....	194
บรรณานุกรม	196
ประวัติการศึกษา.....	208

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางเปรียบเทียบระหว่างหลักประชาธิปไตยอันเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยกับหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง....	24
2 ตารางแสดงจำนวนสมาชิกสภาสามัญของประเทศอังกฤษที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2549	40
3 ตารางแสดงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 ที่รองรับหลักการไม่ตกอยู่ใต้อาณัติใดของผู้แทน.....	69
4 ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับก่อนปี 2517 กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 ในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับสังกัดพรรคและการพ้นสมาชิกภาพของผู้แทนเมื่อลาออกหรือถูกขับออกจากพรรค.....	71
5 ตารางแสดงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2521 และปี 2534 ในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับสังกัดพรรค และการพ้นสมาชิกภาพของผู้แทนเมื่อลาออกหรือถูกขับออกจากพรรคซึ่งยังคงได้รับแนวคิดมาจากผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2517...	75
6 ตารางแสดงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 และฉบับถัดมาที่ไม่รองรับหลักการไม่ตกอยู่ใต้อาณัติใดของผู้แทน.....	76
7 ตารางแสดงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ในส่วนของการบังคับสังกัดพรรค และการพ้นสมาชิกภาพของผู้แทนเมื่อลาออกหรือถูกขับออกจากพรรค	85
8 ตารางแสดงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในส่วนของการบังคับสังกัดพรรค และการพ้นสมาชิกภาพของผู้แทนเมื่อลาออกหรือถูกขับออกจากพรรค	89
9 ตารางแสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550..	93
10 ตารางแสดงจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน.....	95
11 ตารางแสดงจำนวนสาขาพรรคของพรรคการเมืองในปัจจุบัน.....	100
12 ตารางแสดงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2550 กับหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง.....	104
13 ตารางแสดงจำนวนสมาชิกพรรคในช่วงปี 2541 จนถึงปี 2548	116

14	ตารางแสดงจำนวนสมาชิกพรรคของแต่ละพรรคการเมืองในช่วงปี 2549	116
15	ตารางแสดงจำนวนสาขาพรรคของพรรคการเมืองในช่วงปี 2549.....	119
16	ตารางแสดงการย้ายพรรคของผู้แทนก่อนการเลือกตั้งทั่วไปในแต่ละครั้งเปรียบเทียบก่อนและหลังบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540.....	126
17	ตารางแสดงจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองแต่ละพรรคในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ที่เป็นอดีตผู้แทนจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ย้ายมาจากพรรคการเมืองอื่น.....	126
18	ตารางแสดงจำนวนผู้แทนของพรรคการเมืองที่ยุบรวมกับพรรคไทยรักไทย.....	129
19	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคในส่วนของวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค...	139
20	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคการเมืองในส่วนขององค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง.....	141
21	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคในส่วนขององค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง.....	145
22	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคของแต่ละพรรคในส่วนของ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค.....	148
23	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคในส่วนของ การกำหนดผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนในนามของพรรค.....	151
24	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคในส่วนของ อำนาจในการจัดตั้งสาขาพรรค.....	154
25	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคในส่วนของ การถอดถอนหัวหน้าและกรรมการบริหารพรรค.....	157
26	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคในส่วนของ การควมรวมพรรค.....	158
27	ตารางแสดงข้อบังคับพรรคในส่วนของ ผู้ขอเปิดประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคและสาขาพรรค.....	167
28	ตารางเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนกับแบบเสียงข้างมากในส่วนที่เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง.....	169